
Antopäivä:	Voimaantulopäivä:	Voimassa:
2.10.2013	15.10.2013	Toistaiseksi

Säädösperusta:

Tämä ilmailumääräys on annettu ilmailulain (1194/2009) 121 §:n nojalla. Se perustuu kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen (SopS 11/1949) Liitteen 12 (Annex 12) standardeihin ja suositukseen sekä ICAO:n ja IMO:n yhteistyössä jäsenvaltioilleen tekemään Kansainväliseen lento- ja meripelastuskäsikirjaan (IAMSAR – DOC 9731).

Ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelu

SISÄLTÖ

1	YLEISTÄ	2
1.1	SOVELTAMISALA	2
1.2	ILMAILUN ETSINTÄ- JA PELASTUSPALVELUN VASTUUALUE	2
1.3	MÄÄRITELMÄT	2
2	ILMAILUN ETSINTÄ- JA PELASTUSPALVELUJÄRJESTELMÄ	3
2.1	ILMAILUN ETSINTÄ- JA PELASTUSPALVELUN JÄRJESTÄMINEN	3
2.2	LENTOASEMIEN ILMALIKENNEPALVELUYKSIKÖT	4
2.3	HENKILÖSTÖ JA KOULUTUS	4
3	LENTOPELASTUSKESKUS	5
3.1	ILMAILUN ETSINTÄ- JA PELASTUSPALVELUN JOHTAMISJÄRJESTELMÄ JA OPERATIIVINEN TOIMINTASUUNNITELMA	5
3.2	LENTOPELASTUSKESKUKSEN RESURSSIT, TILAT JA VÄLINEET	6
3.3	VIESTINTÄJÄRJESTELMÄT	6
4	MENETTELY ETSINTÄ- JA PELASTUSOPERAATION AIKANA	7
4.1	ETSINTÄ- JA PELASTUSTOIMIEN KÄYNNISTÄMINEN	7
4.2	ETSINTÄ- JA PELASTUSTOIMINNAN LOPETTAMINEN JA KESKEYTTÄMINEN	8
4.3	MENETTELYT ONNETTOMUUSPAIKALLA	9
4.4	TIETOJEN KIRJAAMINEN	10

1 YLEISTÄ

1.1 Soveltamisala

Tämä ilmailumääräys koskee ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelua ja kohdistuu ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelujen järjestämisestä vastuussa olevaan ilmaliikennepalvelujen tarjoajaan (jäljempänä palvelun tarjoaja). Ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelulla tarkoitetaan toimenpiteitä hädässä, kadoksissa tai uhkaavan vaaran alaisena olevan tai onnettomuuteen joutuneen ilma-aluksen avustamiseksi ja paikantamiseksi sekä muita toimenpiteitä siinä mukana olevien ihmisten pelastustoimien käynnistämiseksi. Tapahtumapaikasta riippuen ilma-aluksessa mukana olevien ihmisten pelastaminen ja auttaminen on pelastustoimen tai meripelastustoimen tehtävä.

1.2 Ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun vastuualue

Ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun vastuualueena on Suomen etsintä- ja pelastusalue (SRR), joka on rajoiltaan yhtenevä Suomen lentotiedotusalueen (Finland FIR) rajan kanssa.

Huomautus - Ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun järjestämisestä kansainvälisillä vesillä, toisen valtion alueella samoin kuin yhteistyössä naapurivaltioiden kanssa on sovittu Suomen naapurivaltioiden kanssa solmimissa kansainvälisissä sopimuksissa. Lisäksi arktisten alueiden pelastustoimesta on olemassa Arctic Council sopimus Kanadan, Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan, Venäjän, Ruotsin ja Yhdysvaltojen kanssa.

1.3 Määritelmät

Tässä määräyksessä tarkoitetaan:

- 1) "COSPAS-SARSAT-järjestelmällä" kansainvälistä etsintä- ja pelastussatelliittijärjestelmää, jonka avulla välitetään satelliitin kautta merenkulun, ilmailun tai henkilökohtaisten hätälähtimien hätäviestejä;
- 2) "epävarmuustilanteella" tilannetta, jolloin vallitsee epävarmuus ilma-aluksen ja siinä olevien henkilöiden turvallisuudesta ilmaliikenteessä, taikka jolloin on muuten aihetta ryhtyä toimenpiteisiin mahdollisen avuntarpeen selvittämiseksi;
- 3) "etsintä- ja pelastusilma-aluksella" ilma-alusta, joka on erityisesti varustettu etsintä- ja pelastustehtävien tehokasta suorittamista varten, ja jossa on tehtävän edellyttämä koulutettu miehistö;
- 4) "etsintä- ja pelastusyksiköllä (Search and rescue unit, SRU)" alusta tai ilma-alusta, jossa on pelastustoimen etsintä- ja pelastustehtävän hoitamista varten koulutettu miehistö ja joka on tehtävän hoitamiseen varustettu;
- 5) "hälytysasemalla" yksikköä, jonka tehtävänä on vastaanottaa tietoa etsintä- ja pelastuspalvelun tarpeesta olevasta kohteesta ja välittää se lentopelastuskeskukselle. Lentoasemalla ilmaliikennepalveluyksikkö toimii ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun hälytysasemana;
- 6) "hälytystilanteella" tilannetta, jolloin ilma-aluksen ja siinä olevien henkilöiden oletetaan joutuneen vaaraan, tai jolloin avuntarpeen selvittämiseksi epävarmuustilan aikana suoritettavat toimenpiteet ja tiedustelut ovat olleet tuloksettomia;
- 7) "hätätilanteella" tilannetta, jolloin ilma-alusta ja siinä olevia henkilöitä uhkaa vakava ja välitön vaara ja he ovat välittömän avun tarpeessa, tai jolloin avuntarpeen selvittämiseksi hälytystilan aikana suoritettavat toimenpiteet ja tiedustelut ovat olleet tuloksettomia;
- 8) "IEPK:lla eli Ilmailun etsintä- ja pelastuskäsikirjalla" kansallista ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun perusteet, tärkeimmät määritelmät sekä hälytys- ja toimintamenetelmät yhteen kokoavaa käsikirjaa;

- 9) *"ilma-aluksen päälliköllä"* ohjaajaa, jonka lentotoiminnan harjoittaja tai yleisilmailussa ilma-aluksen omistaja on nimennyt johtamaan toimintaa ja vastaamaan lennon turvallisuudesta suorittamisesta;
- 10) *"ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun vastuualueella (Search and rescue region, SRR)"* rajoiltaan määrättyä aluetta, jossa lentopelastuskeskus varautuu ilmailun etsintä- ja pelastuspalveluun;
- 11) *"ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelulla"* toimenpiteitä hädässä, kadoksissa tai uhkaavan vaaran alaisena olevan tai onnettomuuteen joutuneen ilma-aluksen avustamiseksi ja paikantamiseksi sekä muita toimenpiteitä siinä mukana olevien ihmisten pelastustoimien käynnistämiseksi;
- 12) *"lentopelastuselimellä"* yleisnimitystä lentopelastuskeskusta, hälytysasemaa tai ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelua avustavalle ilmaliikennepalveluyksikölle;
- 13) *"lentopelastusjohtajalla (Search and rescue mission co-ordinator, SMC)"* lentopelastuksen johtokeskuksessa toimivaa ja tehtävään nimettyä henkilöä, jonka tehtävänä on johtaa etsintä- ja pelastustoimintaa;
- 14) *"lentopelastuskeskuksella"* ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun operatiivista johtokeskusta, jossa on koulutettu henkilöstö lentopelastuspalvelutilanteita varten;
- 15) *"meripelastuksen johtokeskuksella"* meripelastuskeskusta ja meripelastuslohkokeskusta;
- 16) *"meripelastuskeskuksella"* (Maritime rescue co-ordination centre, MRCC) erikseen määrättyä merivartioston johtokeskusta, joka on Suomen meripelastustoimen vastuualueen valtakunnallinen johtokeskus ja Suomen meripelastustoimen kansainvälinen yhteyspiste sekä joka huolehtii johtamis- ja viestitysvalmiuden jatkuvasta ylläpitämisestä ja etsintä- ja pelastustoiminnan johtamisesta meripelastuslohkonsa alueella;
- 17) *"meripelastuslohkokeskuksella"* (Maritime rescue sub-centre, MRSC) erikseen määrättyä merivartioston johto- tai muuta keskusta, joka itsenäisesti tai meripelastuskeskukselle alistettuna huolehtii johtamis- ja viestitysvalmiuden jatkuvasta ylläpitämisestä sekä etsintä- ja pelastustoiminnan johtamisesta meripelastuslohkonsa alueella tai muulla erikseen määrättyllä alueella;
- 18) *"pelastuskeskuksella"* yleisnimitystä meripelastuskeskukselle, meripelastuslohkokeskukselle, lentopelastuskeskukselle ja lentopelastuslohkokeskuksille;
- 19) *"vaaratilanteella"* yleisnimitystä, jolla voidaan tarkoittaa epävarmuus-, hälytys- tai hätätilannetta.

2 ILMAILUN ETSINTÄ- JA PELASTUSPALVELUJÄRJESTELMÄ

2.1 Ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun järjestäminen

2.1.1 Ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelusta järjestämisestä vastaava palveluntarjoaja vastaa ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun yleisestä järjestämisestä, yleissuunnittelusta sekä etsintä- ja pelastuspalvelun seurannasta ja hallinnasta. Palvelun tarjoajan on laadittava menettelyt palvelun edelleen kehittämiseksi, joissa otetaan huomioon suunnittelua, kotimaisia ja kansainvälisiä yhteistyöjärjestelyjä sekä koulutusta koskevat näkökohdat ja tarpeet.

2.1.2 Suomen lentopelastuskeskus (jäljempänä lentopelastuskeskus) on palveluntarjoajan järjestämä elin, joka johtaa, koordinoi, ohjeistaa ja kehittää ilmailun operatiivista etsintä- ja pelastuspalvelua sekä edesauttaa pelastustoimien käynnistämistä tehokkaasti ja viivytyksettä. Lentopelastuskeskuksella tulee olla kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen (SopS 11/1949) nojalla annettujen standardien ja suositusten (ICAO Annex 12) sekä ICAO:n ja IMO:n käsikirjan (IAMSAR - Doc 9731) mukainen voimassa oleva operatiivinen toimintasuunni-

telma, joka sisältää tiedot ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun järjestämisestä, toimintamenetelmistä ja toimintavalmiudesta.

2.2 Lentoasemien ilmaliikennepalveluyksiköt

2.2.1 Lentoasemien ilmaliikennepalveluyksiköt toimivat itsenäisesti ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun hälytysasemina (ALP) ja avustavat tarvittaessa lentopelastuskeskusta ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun toteuttamisessa. Lentoasemien ilmaliikennepalveluyksikön varautumisesta ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun hälyttämiseen ja tukemiseen vastaa ilmaliikenneyksikön päällikkö. Tehtävään voidaan nimetä myös erillinen SAR -yhdyshenkilö. Lentopelastuskeskuksen ja lentoaseman on varmistettava toimiva yhteistyö ja tehtävien jako ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelutilanteissa. Tämä yhteistoiminta tulee kuvata lentopelastuskeskuksen ja lentoaseman välisessä yhteistyösopimuksessa.

2.3 Henkilöstö ja koulutus

2.3.1 Lentopelastuskeskuksessa ja hälytysasemilla on oltava nimetty ja tehtävään koulutettu henkilöstö, joka vastaa ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelutoimintaan varautumisesta. Heidän tehtävänsä on kuvattava kyseisen yksikön toimintakäsikirjassa.

2.3.2 Lentopelastuskeskuksen lentopelastusjohtajalla on oltava hyvät tiedot ilmaliikennepalvelujärjestelmästä, ilma-aluksista ja operatiivisen toiminnan koordinoinnista, ja hänen on hallittava radiopuhelinliikenteen sanonnat.

2.3.3 Etsintä- ja pelastuspalvelusta huolehtivan palveluntarjoajan on järjestettävä ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun henkilöstölle koulutusta säännöllisesti. Palveluntarjoajan toimintakäsikirjassa on kuvattava koulutuksen vastuut, organisointi, suunnittelu ja toteutus. Koulutuksen tulee sisältää teoriaopetusta ja käytännön harjoituksia. Lisäksi henkilöstölle on annettava koulutus ja perustiedot meripelastustoimen, pelastustoimen ja poliisin yhteistoimintatehtäviin liittyen.

2.3.4 Ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelukoulutukseen kuuluu peruskoulutus, tulokaskoulutus, lentopelastusjohtajakoulutus, lentopelastusjohtajan kertauskoulutus. Lisäksi voidaan järjestää muuta etsintä- ja pelastustoimintaan liittyvää koulutusta ja yhteistoimintaharjoituksia.

2.3. Peruskoulutuksen tulee antaa riittävät perusvalmiudet toimia hälyttäjänä sekä avustaa lentopelastuskeskusta ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun tilanteissa.

2.3.6 Tulokaskoulutuksessa aluelennonjohdon tai lentoaseman on annettava peruskoulutukseen ja toimipaikan vaihtamiseen liittyvä koulutus, jossa koulutettava tutustutetaan paikallisiin olosuhteisiin ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun tilanteissa.

2.3.7 Aluelennonjohdon vuoro-esimiehille ja lentopelastuskeskuksen vastuuhenkilöille on annettava lentopelastusjohtajakoulutus. Koulutuksen tulee antaa valmiudet toimia lentopelastuskeskuksessa ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun tilanteissa operatiivisissa johtotehtävissä.

2.3.8 Etsintä- ja pelastuspalvelusta huolehtivan palveluntarjoajan on huolehdittava siitä, että lentopelastusjohtajalla on ajantasainen koulutussuunnitelma, joka on esitettävä Liikenteen turvallisuusvirastolle. Koulutussuunnitelman on katettava sekä perus- että kertauskoulutus.

2.3.9 Koulutuksen järjestäminen on dokumentoitava siten, että myöhemmin voidaan osoittaa, koulutusta annettun. Annetusta koulutuksesta on pidettävä kirjanpitoa, jonka perusteella voidaan todentaa koulutuksen sisältö ja koulutukseen osallistujat.

3 LENTOPELASTUSKESKUS

3.1 Ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun johtamisjärjestelmä ja operatiivinen toimintasuunnitelma

3.1.1 Ilmailun operatiivista etsintä- ja pelastuspalvelua johtaa ja koordinoi lentopelastuskeskus (ARCC) Suomen etsintä- ja pelastusalueella (SRR) ottaen lisäksi huomioon meripelastuslain velvoitteet. Lentopelastuskeskuksella on yleinen johtovastuu ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelusta siihen asti, kunnes onnettomuuteen joutunut ilma-alus on paikannettu ja pelastustoimien johtovastuu on siirretty pelastusviranomaiselle (sis. merialueella johtovastuun siirtämisen Rajavartiolaitokselle).

3.1.2 Lentopelastuskeskuksella tulee olla kansainväliset velvoitteet täyttävä johtamisjärjestelmä, joka on kuvattu ilmailun etsintä- ja pelastuskäsikirjassa (IEPK).

3.1.3 Operatiiviseen toimintaan osallistuvien henkilöiden velvollisuudet ja valtuudet eri tilanteissa tulee kuvata yksikön toimintakäsikirjassa. Operatiiviseen toimintaan osallistuvat lentopelastusjohtaja (SMC), avustavat lentopelastusjohtajat ja lentopelastusyksiköt (SRU) sekä tarvittaessa lentopelastuskeskuksen päällikkö. Tehtävään voidaan käyttää myös muita soveltuvia yksiköitä, kulkuneuvoja tai välineitä.

3.1.4 Ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun ohjeet, menetelmät ja toimintakuvaukset on esitettävä IEPK:ssa sekä lentopelastuskeskuksen operatiivisessa toimintasuunnitelmassa. IEPK:n tulee sisältää perusteet, tärkeimmät määritelmät sekä hälytys- ja toimintamenetelmät. Lentopelastuskeskuksen operatiivisen toimintasuunnitelman tulee kuvata lentopelastuskeskuksen toiminta erityisesti etsintä- ja pelastusoperaatioiden aikana sekä niihin varautuminen. Operatiivisen toimintasuunnitelman tulee kattaa todennäköisimmät ilmailun onnettomuusskenaariot lentopelastuskeskuksen vastuualueella.

3.1.5 Operatiivisessa toimintasuunnitelmassa on oltava yksityiskohtaiset ohjeet niistä toimenpiteistä, joita etsintä- ja pelastustoimintaan osallistuvien henkilöiden on suoritettava, mukaan lukien:

- a) miten etsintä- ja pelastuspalvelu toteutetaan Suomen etsintä- ja pelastuspalvelun vastuualueella;
- b) käytettävissä olevien yhteydenpitojärjestelmien ja -laitteiden käyttö;
- c) yhdessä pelastusviranomaisten ja muiden viranomaisten kanssa toteutettavat toimenpiteet;
- d) menettelyt liikenteessä olevien ilma-alusten ja pinta-alusten hälyttämiseksi;
- e) etsintä- ja pelastustehtäviin määrättyjen henkilöiden velvollisuudet ja oikeudet;
- f) menettelyt etsintä- ja pelastustoiminnassa oleellisen tiedon hankkimiseksi (säättiedot ja -ennusteet, NOTAM-tiedotukset ja muu merkityksellinen materiaali);
- g) menettelyt tarvittavan avun, kuten ilma-alusten, pinta-alusten, henkilöstön tai laitteiden, hankkimiseksi;
- h) menettelyt etsintä- ja pelastusilma-alusten ja muiden ilma-alusten avustamiseksi hädässä olevan ilma-aluksen luo;
- i) yhteistyö ilmaliikennepalveluyksiköiden ja muiden asiaankuuluvien viranomaisten kanssa sellaisen ilma-aluksen auttamiseksi, jonka tiedetään tai epäillään joutuneen laittoman teon kohteeksi; ja
- j) mahdollisuuksien mukaan kuvaus etsintä- ja pelastustoimintaan käytettävien ilma-alusten, huolto- ja tankkausjärjestelyistä, jotka koskevat myös muiden valtioiden käyttöön antamia ilma-aluksia.

3.1.6 Lentopelastuskeskuksen on varmistettava, että sillä on aina välittömästi saatavilla kattavat, tarkat ja ajantasaiset tiedot siitä onko etsintä- ja pelastusvastuualueella seuraavia palveluita ja välineitä sekä missä ne ovat:

- a) etsintä- ja pelastusyksiköt;
- b) hälytysasemat ja ilmaliikennepalveluyksiköt;
- c) etsintä- ja pelastuskäyttöön soveltuvat yhteydenpitovälineet;
- d) mahdolliset pudotettavien hätä- ja pelastautumistarvikkeiden säilytyspaikat ja ilmasta pudotettavan hätä- ja selviytymisvarustuksen säilytyspaikat;
- e) alueella toimintaan osallistuvien viranomaisten ja yritysten sekä niiden nimettyjen edustajien yhteystiedot;
- f) muut yksityiset ja julkiset resurssit, joita voidaan hyödyntää ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelussa, ensihoitopalvelussa tai pelastustehtävissä;
- g) radiokuuntelua ylläpitävien ilmaliikennepalveluyksiköiden sijainnit ja toiminta-ajat sekä tieto siitä, mitä taajuutta ne kuuntelevat.

3.1.7 Lentopelastuskeskuksen on:

- a) kartoitettava sellaiset julkiset ja yksityiset etsintä- ja pelastusyksiköt, joiden sijainti, varustus ja miehitys soveltuvat etsintä- ja pelastustoimintaan etsintä- ja pelastusalueella, ja sovittava niiden asianmukaisesta käytöstä ja yhteistoiminnasta;
- b) tunnistettava sellaiset alukset, ajoneuvot ja henkilöstö, jotka eivät täytä etsintä- ja pelastusyksiköille asetettuja vaatimuksia, mutta jotka mahdollisesti voivat osallistua tehokkaasti etsintä- ja pelastustoimintaan, ja sovittava niiden asianmukaisesta käytöstä ja yhteistoiminnasta; ja
- c) pidettävä yllä ajantasaista tietokantaa etsintä- ja pelastusalueella käytettävissä olevista etsintä- ja pelastusyksiköistä ja muista etsintä- ja pelastuspalvelun välineistä ja resursseista sekä huolehdittava järjestelyistä sen varmistamiseksi, että lentopelastuskeskus saa hyvissä ajoin tiedon niiden valmiuden tai suorituskyvyn mahdollisista muutoksista.

3.1.8 Jokaisen etsintä- ja pelastusyksikön on:

- a) tunnettava ne kohdassa 3.1.5 määrätyn toimintasuunnitelman osat, jotka ovat tarpeen yksikön tehtävien tehokkaan suorittamisen kannalta; ja
- b) ilmoitettava lentopelastuskeskukselle muutoksista yksikön edellytyksissä osallistua ilmailun etsintä- ja pelastustoimintaan.

Etsintä- ja pelastusyksiköillä on oltava välineet nopeaan paikantamiseen ja riittävän avun antamiseen.

3.2 Lentopelastuskeskuksen resurssit, tilat ja välineet

3.2.1 Lentopelastuskeskuksella on oltava käytettävissään riittävät tilat, välineet ja resurssit vähintään kahden ilmailun etsintä- ja pelastusoperaation samanaikaista koordinoitua varten.

3.2.2 Lentopelastuskeskuksen on laadittava varasuunnitelma, johon sisältyvät kattavat järjestelyt sen varmistamiseksi, että käytettävissä ovat vaihtoehtoiset tilat, välineet ja resurssit ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun jatkuvan saatavuuden turvaamiseksi myös silloin, kun ensisijaiset tilat tai laitteet eivät jostain syystä ole käytettävissä.

3.2.3 Lentopelastuskeskuksessa on oltava miehitys kaikkina vuorokauden aikoina, ja henkilöstöllä on oltava ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun tehtäviä ja velvollisuuksia vastaava koulutus ja kokemus, sekä riittävä kielitaito radiopuhelinviestinnässä käytettävässä kielessä.

3.2.4 Hätälähetinrekisterin ylläpitäjän on varmistettava, että hätälähettimistä pidettävän rekisterin tiedot ovat välittömästi lentopelastuskeskuksen ja meripelastuksen johtokeskusten henkilöstön saatavilla.

3.3 Viestintäjärjestelmät

3.3.1 Lentopelastuskeskuksella on oltava nopeat ja luotettavat, ensisijaisesti viranomaislaitteisiin perustuvat, kaksisuuntaiset viestiyhteydet:

- a) tarvittaviin ilmaliikennepalveluyksiköihin;

- b) suuntimo- ja paikannusasemiin sekä etsintä- ja pelastusyksikköjen toimintakeskuksiin etsintä- ja pelastusalueella;
- c) etsintä- ja pelastusalueen meripelastuksen johtokeskuksiin sekä kaikkiin naapurivaltioiden lento-, meri- ja yhdistettyihin pelastuskeskuksiin;
- d) nimettyihin sääpalvelutoimistoihin ja säävalvonta-asemiin etsintä- ja pelastusalueella;
- e) kaikkiin nimettyihin etsintä- ja pelastusyksiköihin sekä hälytysasemiin;
- f) tarvittaviin poliisin yksiköihin;
- g) kaikkiin ilmailun ja merenkulun turva- ja valvontakeskuksiin etsintä- ja pelastusalueella;
- h) muihin erillisillä sopimuksilla määriteltyihin pelastus- tai johtokeskuksiin.

3.3.2 Jokainen etsintä- ja pelastusilma-alue on varustettava laitteilla, joita voidaan käyttää viestintään ilmailun hätä- ja kenttätaajuuksilla ja muilla mahdollisesti määrätyillä taajuuksilla. Etsintä- ja pelastusilma-alueissa on oltava myös laitteet 121,5 MHz -häätälähetysten suuntimiseen.

4 MENETTELY ETSINTÄ- JA PELASTUSOPERAATION AIKANA

4.1 Etsintä- ja pelastustoimien käynnistäminen

4.1.1 Viranomaisen tai etsintä- ja pelastusorganisaatioon kuuluvan yksikön, jolla on syytä epäillä ilma-alueen joutuneen hätätilanteeseen, on välittömästi annettava lentopelastuskeskukselle kaikki saatavilla olevat tiedot. Lentopelastuskeskuksen on heti saatuaan tiedon hädässä olevasta ilma-aluksesta arvioitava nämä tiedot, määriteltävä hälytysaste sekä niiden toimenpiteiden laajuus ja menetelmät, joihin lentopelastuskeskuksen on ryhdyttävä.

4.1.2. Lentopelastuskeskuksen toimenpiteet määrittyvät vaaratilanteen ja hälytysasteen mukaan, jotka määritellään vaara- ja onnettomuustilanteesta saadun informaation perusteella.

4.1.3 Epävarmuustilanteessa pelastuskeskuksen on toimittava yhteistyössä ilmaliikennepalveluyksiköiden sekä muiden viranomaisten ja palvelujen kanssa saatavien tietojen pikaista arviointia varten.

4.1.4 Hälytystilanteessa pelastuskeskuksen on välittömästi hälytettävä etsintä- ja pelastusyksiköt valmiuteen sekä välitettävä tieto myös muille toimintaan osallistuville viranomaisille sekä ryhdyttävä muihin tarvittaviin toimenpiteisiin.

4.1.5 Hätätilanteessa lentopelastuskeskuksen on:

- a) käynnistettävä välittömästi etsintä- ja pelastusyksikköjen toimenpiteet asianmukaisen toimintasuunnitelman mukaisesti sekä tehtävä hätäilmoitus hätäkeskukseen;
- b) varmistettava ilma-alueen sijainti, arvioitava sijainnin epävarmuusaste sekä määritettävä näiden tietojen ja vallitsevien olosuhteiden perusteella etsittävän alueen laajuus;
- c) ilmoitettava lentotoiminnan harjoittajalle, jos mahdollista, ja tiedotettava tälle tilanteen kehittymisestä;
- d) ilmoitettava muille pelastuskeskuksille, joiden apua todennäköisesti tarvitaan tai joilla voi olla osuus toimenpiteissä;
- e) ilmoitettava asianomaisille ilmaliikennepalveluyksiköille, jos tieto hätätilanteesta on saatu muusta lähteestä;
- f) pyydetävä varhaisessa vaiheessa sellaisia ilma-alueita, pinta-alueita ja muita yksiköitä, jotka eivät nimenomaisesti sisälly kyseiseen toimintasuunnitelmaan mutta jotka voivat antaa apua, ryhtymään seuraaviin toimenpiteisiin:

1) kuuntelemaan hädässä olevan ilma-alueen, hätäradiolaitteiden tai hätäpaikannuslähettimen (ELT) lähetyksiä;

Huom. Chicagon yleissopimuksen liitteen 10 osan III ELT-määräyksissä mainituista taajuuksista vain 406 MHz on nykyisin käytössä.

- 2) auttamaan hädässä olevaa ilma-alusta mahdollisuuksien mukaan; ja
- 3) tiedottamaan pelastuskeskukselle tilanteen kehittymisestä;
- g) laadittava saatavilla olevien tietojen perusteella tilannekohtainen toimintasuunnitelma tarvittavan etsintä- ja/tai pelastustoiminnan järjestämiseksi ja toimitettava suunnitelma ohjeeksi niille viranomaisille, jotka välittömästi ohjaavat näiden toimenpiteiden toteutusta;
- h) ilmoitettava asiasta meripelastuksen johtokeskukseen, pelastustoimelle ja poliisille;
- i) tarkistettava toimintasuunnitelmaa tarpeen mukaan muuttuvien olosuhteiden perusteella;
- j) ilmoitettava asiaankuuluville onnettomuustutkintaviranomaisille; ja
- k) ilmoitettava ilma-aluksen rekisteröintivaltiolle.

Toimenpiteet on toteutettava tässä kuvatussa järjestyksessä, elleivät olosuhteet muuta edellytä.

4.1.6. Etsintä- ja pelastustoimien käynnistäminen, kun hätätilanne ulottuu useammalle kuin yhdelle etsintä- ja pelastusvastuualueelle.

Jos on kyseessä hätätilanne, jossa ilma-aluksen sijaintia ei tunneta ja se voi olla jollakin kahdesta tai useammasta etsintä- ja pelastusvastuualueesta, on toimittava seuraavasti:

- a) Jos lentopelastuskeskukselle ilmoitetaan hätätilanteesta eikä se tiedä muiden keskusten ryhtyneen tarvittaviin toimenpiteisiin, sen on otettava vastuu soveltuvien toimenpiteiden käynnistämisestä sekä neuvoteltava lähialueiden meri- ja lentopelastuskeskuksen kanssa, jotta yksi pelastuskeskus voitaisiin viipymättä nimetä tilanteesta vastuulliseksi.
- b) Ellei asianomaisten pelastuskeskusten yhteisellä sopimuksella toisin päätetä, etsintä- ja pelastustoimia koordinoi seuraavan järjestyksen mukaisesti se pelastuskeskus, joka vastaa:
 - siitä alueesta, jolla onnettomuuspaikka Cospas-Sarsat-järjestelmästä saadun tiedon mukaan sijaitsee;
 - siitä alueesta, jolla ilma-alus viimeksi ilmoitti sijaintinsa; tai
 - siitä alueesta, jolle ilma-alus oli etenemässä, jos ilma-aluksen viimeksi ilmoittama sijainti oli kahden etsintä- ja pelastusalueen välisellä rajalla; tai
 - siitä alueesta, jonne ilma-alus oli matkalla, jos ilma-aluksessa ei ollut soveltuvaa kaksisuuntaista radioyhteyttä tai sillä ei ollut velvollisuutta pitää yllä radioyhteyttä; tai
- c) Hätätilanteesta ilmoittamisen jälkeen sen pelastuskeskuksen, jolla on yleinen koordinoivastuu, on tiedotettava hätätilanteen olosuhteista ja tilanteen myöhemmästä kehityksestä kaikille toimintaan mahdollisesti osallistuville pelastuskeskuksille. Vastaavasti kaikkien pelastuskeskuksen, jotka saavat hätätilannetta koskevaa tietoa, on tiedotettava asiasta sille pelastuskeskukselle, jolla on tilanteen yleinen koordinoivastuu.

4.1.7 Etsintä- ja pelastustoimintaa tai sen tiettyä osa-aluetta välittömästi johtavien viranomaisten on:

- a) annettava ohjeet johdettavanaan oleville yksiköille ja ilmoitettava ohjeista pelastuskeskukselle; ja
- b) tiedotettava lentopelastuskeskusta tilanteen kehittymisestä.

4.2 Etsintä- ja pelastustoiminnan lopettaminen ja keskeyttäminen

4.2.1 Etsintä- ja pelastustoimintaa on jatkettava kunnes kaikki eloonjääneet on saatu turvaan, jos mahdollista, tai kunnes ei enää ole kohtuullista mahdollisuutta eloonjääneiden pelastamiseen. Päätöksen etsinnän tai pelastustoiminnan lopettamisesta ja keskeyttämisestä tekee toimivaltainen viranomainen tai toimiala.

4.2.2 Päätöksen ilmailun etsintä- ja pelastuspalveluoperaation tai ilma-alukseen kohdistuvan lentoetsinnän lopettamisesta tai keskeyttämisestä tekee toiminnasta vastaava lentopelastuskeskus. Menettely on kuvattava toimintakäsikirjassa. Muilta osin etsintätoiminnasta vastaa poliisi maa-alueella ja Rajavartiolaitos merialueella.

4.2.3 Ilmoitus vaaratilanteesta on peruutettava ja etsintä- ja pelastustoiminta lopetettava, kun etsintä- ja pelastustoiminta on saatu tuloksellisesti päätökseen tai kun lentopelastuskeskus katsoo tai sille ilmoitetaan, ettei vaaratilannetta enää ole. Asiasta on välittömästi tiedotettava kaikille toimintaan osallistuneille ja tiedon saaneille tahoille.

4.2.4 Lentopelastuskeskus voi tilapäisesti keskeyttää osin tai kokonaan ilmailun etsintä- ja pelastusoperaation tai siihen liittyvät lentoetsinnät, jos toiminnan jatkaminen muuttuu käytännössä mahdottomaksi, mutta lentopelastuskeskus katsoo, että eloonjääneitä saattaa vielä olla. Asiasta on välittömästi tiedotettava kaikille toimintaan osallistuville ja tiedon saaneille tahoille. Tilanteesta myöhemmin saatavat tiedot on arvioitava ja etsintä- ja pelastustoiminta käynnistettävä uudelleen, kun se on perusteltua ja käytännössä mahdollista.

4.2.5 Ennen ilmailun etsintä- ja pelastustoiminnan lopettamista tuloksettomana lentopelastuskeskus voi kuulla muita asianosaisia pelastusviranomaisia ja viranomaisia.

4.3 Menettelyt onnettomuuspaikalla

4.3.1 Ilma-aluksen päällikön on ryhdyttävä mahdollisuuksien mukaan seuraaviin toimenpiteisiin, jos hän havaitsee toisen ilma-aluksen tai muun hädässä olevan kohteen, ellei toimenpiteitä ole pidettävä kohtuuttomina tai tarpeettomina:

- a) säilytettävä näköyhteys hädässä olevaan alukseen, kunnes hänen oman ilma-aluksensa on pakko poistua paikalta tai kunnes paikalla olo ei lentopelastuskeskuksen ilmoituksen mukaan ole enää tarpeellista;
- b) määritettävä hädässä olevan aluksen sijainti;
- c) annettava lentopelastuskeskukselle tai ilmaliikennepalveluyksikölle tapauksen mukaan mahdollisimman suuri osa seuraavista tiedoista:
 - hädässä olevan ilma-aluksen tyyppi, tunnus ja arvioitu kunto;
 - hädässä olevan ilma-aluksen tai muun kohteen sijainti maantieteellisinä koordinaatteina tai etäisyytenä ja tosisuuntimana selvästi erottuvasta maamerkistä tai radionavigointilaitteesta;
 - havaintoaika, joka ilmaistaan tunteina ja minuutteina koordinoitua maailmanaikaa (UTC);
 - havaittujen henkilöiden määrä;
 - onko hädässä olevasta aluksesta nähty poistuvan henkilöitä;
 - onnettomuuspaikan sääolosuhteet;
 - eloonjääneiden arvioitu fyysinen kunto;
 - paras maareitti onnettomuuspaikalle; ja
- d) toimittava lentopelastuskeskuksen tai ilmaliikennepalveluyksikön ohjeiden mukaan.

4.3.2 Kun ilma-aluksen päällikkö vastaanottaa hätälähetyksen, hänen on mahdollisuuksien mukaan:

- a) kuitattava hätälähetys;
- b) merkittävä hädässä olevan aluksen sijainti muistiin, jos se mainitaan;
- c) otettava suuntima lähetyksestä;
- d) ilmoitettava hätälähetyksestä asianmukaiselle ilmaliikennepalveluyksikölle tai lentopelastuskeskukselle ja annettava kaikki saatavillaan olevat tiedot; ja
- e) ohjeita odottaessaan lennettävä lähetyksessä mainitulle paikalle, jos hän katsoo sen aiheelliseksi.

4.4 Tietojen kirjaaminen

4.4.1 Lentopelastuskeskuksen on pidettävä kirjaa alueensa etsintä- ja pelastusorganisaation toiminnan tehokkuudesta ja laadittava arvioita alueensa tosiasiallisesta etsintä- ja pelastustoiminnasta. Arvioissa on esitettävä huomioita käytettävistä menetelmistä ja hätä- ja pelastusvarusteista sekä mahdolliset ehdotukset menetelmien ja varusteiden kehittämiseksi. Ne arviot, joilla on todennäköisesti merkitystä myös muille valtioille, on toimitettava ICAO:lle tiedoksi ja edelleen välitettäväksi.

Tuomas Routa
ylijohtaja

Reetta Timonen
lakimies